

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyně Mgr. Lucíí Trejbalovou ve věci

žalobce: X
bytem X

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 10. 2019, č. j. X

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 22. 10. 2019, č. j. X, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Správní žalobou, postoupenou žalovanou zdejšímu krajskému soudu v zákonné lhůtě pro podání žaloby, se žalobce domáhá přezkumu shora označeného rozhodnutí žalované, jímž žalovaná zamítla žalobcovy námitky a potvrdila rozhodnutí ze dne 1. 10. 2019, č. j. X.

2. Tímto rozhodnutím žalovaná uložila žalobci podle § 64 odst. 6 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, povinnost vrátit žalované přeplatek ve výši 3 440 Kč, který vznikl za období od 12. 9. 2019 do 11. 10. 2019 na starobním a vdovském důchodu oprávněné X. Žalovaná v rozhodnutí uvedla, že oprávněná X zemřela dne ..., tímto dnem zanikl nárok na důchod. Na její účet u ČSOB – Poštovní spořitelny, k němuž měla právo disponovat s peněžními prostředky jiná osoba než oprávněná, a to žalobce, byla dne 11. 9. 2019 vyplacena částka 14 890 Kč. Protože oprávněná zemřela před dnem splatnosti této dávky, tato částka jí nenáležela a došlo ke vzniku přeplatku ve výši 14 890 Kč. Žalovaná požádala o vrácení uvedené částky, ovšem z účtu jí bylo vráceno pouze 11 450 Kč s odůvodněním, že na účtu nejsou dostatečné finanční prostředky, proto žalovaná eviduje zbývající část přeplatku ve výši 3 440 Kč. Podle § 64 odst. 6 věta první zákona o důchodovém pojištění má žalovaná vůči žalobci nárok na vrácení tohoto přeplatku, přičemž tato odpovědnost je objektivní.
3. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky. Bránil se tím, že po zemřelé zařizoval veškeré náležitosti včetně vyjednání pohřbu a proplacení povinných plateb po dobu před dědickým řízením, které se ho netýkají. Uvedl, že důchod neměl být zaslán na účet zemřelé. Podle něj je částka 3 440 Kč po něm vyžadovaná neoprávněně. Namítal, že k účtu zemřelé nemá přístup.
4. V odůvodnění napadeného rozhodnutí o námitkách žalovaná uvedla, že starobní a vdovský důchod celkem ve výši 14 890 Kč měsíčně byly zemřelé oprávněné zasílány ke každému 12. dni v měsíci na předmětný účet u ČSOB – Poštovní spořitelny. Vzhledem k datu úmrtí 23. 8. 2019 náležela oprávněné poslední důchodová splátka starobního a vdovského důchodu ve výši 14 890 Kč měsíčně za měsíc srpen 2019. Ovšem než se žalovaná o úmrtí oprávněné dozvěděla, na uvedený bankovní účet zaslala ještě starobní a vdovský důchod za období od 12. 9. 2019 do 11. 10. 2019, na který již zemřelá neměla nárok. Dopisem ze dne 18. 9. 2019 peněžní ústav žalované sdělil, že žalobce měl ke dni úmrtí dispoziční právo k účtu oprávněné kromě této oprávněné. Z poukázané výše důchodu 14 890 Kč byla žalované vrácena jen částka 11 450 Kč, rozdíl 3 440 Kč je přeplatkem, který je povinen žalobce podle § 64 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění vrátit. Podle žalované je nepodstatné tvrzení žalobce, že k účtu nemá přístup a nemá co vrátit, pokud neproběhlo dědické řízení. Rozhodující je, že žalobce měl dispoziční právo ke shora označenému účtu oprávněné.

II. Žaloba

5. Ve správní žalobě žalobce pouze stručně uvedl, že žádá dohodu na splátky požadované částky ve výši 300 Kč měsíčně. Dále namítal, že účastníkem řízení bylo i SIPO – trvalý příkaz na částku chybějící, který zemřelá osoba sepsala před úmrtím a který lze zrušit pouze dědicem. Do doby ustanovení dědiců budou na účet nabíhat platby součtem na úkor dědiců. Z toho vyplývá, že ostatní věřitelé, tedy X, požadují své měsíční platby do jmenování dědice, který je jediný může zrušit.

III. Vyjádření žalované

6. V písemném vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že žalobu považuje za zmatenou, když žalobce v úvodu navrhuje uzavření dohody o splátkách. Žalovaná odkázala na sdělení ČSOB, a.s. ze dne 18. 9. 2019, které prokazuje, že žalobce měl dispoziční právo k účtu zemřelé oprávněné X. Splátka důchodu vyplacená po datu úmrtí poživitele důchodu je plněním bez právního důvodu. V případě, že úmrtí není oznámeno včas, je okamžité zastavení výplaty důchodu technicky neuskutečnitelné. Částky poukázané na účet po

úmrtí důchodce nelze přihlásit do pasiv dědictví, neboť se nejedná o dluh zůstavitele. Dávky vyplacené po úmrtí poživatele důchodu jsou pohledávkami státu, které je žalovaná povinna vymáhat. Žalovaná setrvala na tom, že žalobce jako osoba oprávněná disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněné, má povinnost vrátit plátcí důchodu tyto splátky důchodu oprávněného, které nenáležely proto, že oprávněný zemřel před dnem jejich splatnosti, pokud nedošlo k vrácení těchto splátek plátcí důchodu bankou, a to podle § 64 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění. Protože žalobce je osobou s dispozičním právem k účtu zemřelé, na který byla nenáležející částka žalovanou zaslána, je povinen uhradit přeplatek ve výši 3 440 Kč. Z uvedených důvodů žalovaná navrhovala, aby soud žalobu zamítnul.

IV. Posouzení věci krajským soudem

7. Krajský soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích žalobních bodů, přitom vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
8. Soud předesílá, že žalobu projednal v podobě, v jaké byla žalobcem dne 12. 12. 2019 podána žalované. Žaloba byla zdejšímu soudu žalovanou postoupena dne 18. 12. 2019, soud tak vzhledem ke konci lhůty pro podání žaloby neměl prostor žalobce vyzvat k doplnění žalobních bodů. Proto pouze žádal stvrzení, zda se skutečně jedná o správní žalobu, když žalobce zaslal podání žalované, ač byl v napadeném rozhodnutí poučen o možnosti soudního přezkumu prostřednictvím žaloby podané příslušnému soudu. Žalobce bez upřesnění soudu sdělil, že žádá o soudní přezkum.
9. Skutkový stav není mezi účastníky řízení v podstatě sporný. Žádostí ze dne 9. 9. 2019 žalovaná požádala ČSOB, a.s. o vrácení částek důchodů poukázaných na účet oprávněné M. Ž., která zemřela dne 23. 8. 2019, a proto jí poslední výplata důchodu náležela za srpen 2019. Výplata důchodů byla žalovanou podle sdělení zastavena od 12. 10. 2019. Ovšem po datu úmrtí oprávněné M. Ž. byly dne 11. 9. 2019 na její účet poukázány částky, které jí nenáležely, a to důchody za září 2019 celkem ve výši 14 890 Kč. ČSOB, a.s. dopisem ze dne 18. 9. 2019 žalované sdělila, že ke dni 23. 8. 2019 činil zůstatek na účtu částku 6 163 Kč a kromě oprávněné X měl k účtu dispoziční právo žalobce. Z výpisu předmětného účtu vyplývá, že dne 19. 9. 2019 byla bankovním ústavem žalované vrácena částka 11 450 Kč jako vrácení neoprávněného důchodu. Z výpisu z účtu dále vyplývá, že téhož dne byla z účtu zaplacená částka 500 Kč za odpady a částka 3 604 Kč jako SIPO.
10. Pro posouzení věci jsou relevantní následující zákonná ustanovení.
11. Podle § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, *dávky důchodového pojištění jsou vypláceny dopředu v pravidelných měsíčních splátkách.*
12. Podle § 64 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění platí, že *důchody se vyplácejí v hotovosti. Na základě žádosti příjemce důchodu se důchod poukazuje na účet příjemce u banky v České republice nebo pobočky zahraniční banky nebo spořitelního a úvěrního družstva v České republice (dále jen "banka"); je-li příjemcem důchodu oprávněný, poukazuje se důchod na účet jeho manžela (manželky) u banky, pokud o to oprávněný plátcé důchodu požádá na a má-li v době, kdy o tento způsob výplaty požádá, právo disponovat s peněžními prostředky na takovém*

úctu. Podmínkou výplaty důchodu oprávněnému na účet jeho manžela (manželky) je souhlas manžela (manželky) s tímto způsobem výplaty.

13. V daném případě byly starobní a vdovský důchod v celkové výši 14 890 Kč oprávněné příjemkyni důchodu X vypláceny na účet u ČSOB, a.s. podle § 64 odst. 2 věta druhá zákona o důchodovém pojištění.
14. Podle § 64 odst. 6 věta první zákona o důchodovém pojištění platí, *má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného, na který je důchod vyplácen, jiná osoba než oprávněný, nebo je-li důchod oprávněného vyplácen na účet jeho manžela (manželky), jsou tato jiná osoba nebo manžel (manželka) povinni vrátit plátcí důchodu ty splátky důchodu oprávněného, které nenáležely proto, že oprávněný zemřel před dnem jejich splatnosti, pokud nedošlo k vrácení těchto splátek plátcí důchodu bankou, v níž je tento účet veden. Není-li této jiné osoby, jsou povinni plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádává v rámci dědictví.*
15. Žalovaná v souladu s citovaným ustanovením uložila žalobci povinnost vrátit rozdíl mezi neprávem vyplacenými dávkami důchodů ve výši celkem 14 890 Kč a částkou 11 450 Kč, která byla na žádost vrácena bankou, jako přeplatek. Rozhodnou skutečností je pouze to, že žalobce byl osobou oprávněnou disponovat s účtem zemřelé příjemkyně důchodových dávek, jak vyplynulo ze sdělení ČSOB, a.s. Odpovědnost osoby oprávněné disponovat s peněžními prostředky na účtu, na který je oprávněné osobě vyplácen důchod, je objektivní (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 10 Ads 58/2014-35, a ze dne 3. 2. 2014, č. j. 3 Ads 107/2015-23, jež se zabýval objektivní odpovědností osoby oprávněné disponovat s peněžními prostředky na účtu zemřelého oprávněného příjemce důchodových dávek dle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, v němž byla obsažena obdobná právní úprava jak v nynějším § 64 odst. 6 uvedeného zákona; rozsudky Nejvyššího správního soudu dostupné na www.nssoud.cz). Povinnost vrátit neprávem vyplacené dávky důchodů tedy žalobci vznikla bez ohledu na tehdejší, resp. aktuální stav peněžních prostředků na účtu zemřelé M. Ž. Skutečnost, že z předmětného účtu odešly na základě trvalých příkazů další platby, které žalobce nemá oprávnění zrušit, nemá na danou věc vliv. Případné pohledávky vůči jiným osobám, případně dědicům po zemřelé oprávněné M. Ž. je nutno od řešení problematiky oddělit, netýkají se zákonem stanovené povinnosti žalobce vyplývající přímo z § 64 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění.
16. Dále soud uvádí, že v rámci přezkumu zákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí nemůže řešit otázku případného hrazení ve splátkách částky 3 440 Kč, kterou je žalobce podle vydaných rozhodnutí žalované zaplatit.

V. Závěr a náklady řízení

17. Z uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odstavec 7 s. ř. s.
18. O žalobě soud rozhodoval, aniž nařídil ústní jednání, za presumovaného souhlasu žalobce i žalované, kteří ve stanovené lhůtě dle § 51 odst. 1 s. ř. s. nesdělili nesouhlas s takovým postupem soudu.

19. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 věta první, § 60 odstavec 2 s. ř. s. a § 118d zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Ve věci byla úspěšná žalovaná, protože se však jedná o věc důchodového pojištění, nemá vůči žalobci právo na náhradu nákladů řízení. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 4. květen 2020

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně